

Дмитро Мазуренко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Західноукраїнський національний університет
Володимир Чайка,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

УПРАВЛІНСЬКА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна система вищої освіти України функціонує в умовах євроінтеграції, цифровізації, реформування та розширення автономії закладів вищої освіти, а також воєнного стану. У цих умовах зростає роль керівника ЗВО, від професійної діяльності якого залежить ефективність і стратегічний розвиток закладу. Управлінська діяльність керівника охоплює стратегічне управління, організацію освітнього процесу, управління ресурсами та прийняття рішень в умовах невизначеності, що визначає актуальність її всебічного дослідження.

Мета доповіді – окреслити сутність управлінської професійної діяльності керівника закладу вищої освіти.

Управлінська професійна діяльність керівника закладу вищої освіти є складним багатовимірним феноменом, що поєднує організаційні, педагогічні, соціально-психологічні та особистісно-професійні складники [2]. У сучасних умовах розвитку вищої освіти, зумовлених розширенням автономії ЗВО, цифровізацією освітнього простору, воєнним станом і загальною соціально-економічною невизначеністю, суттєво зростає роль керівника як ключового суб'єкта управління, відповідального за стабільне функціонування й стратегічний розвиток освітньої інституції.

У наукових дослідженнях управління розглядається як особливий вид соціальної діяльності, спрямований на впорядкування, координацію та розвиток складних соціальних систем. Зокрема, П. Друкер визначає управління як діяльність, що забезпечує перетворення неорганізованої сукупності людей на цілеспрямовану й ефективну спільноту [3]. У контексті освітньої сфери управління набуває специфічних рис, зумовлених гуманістичною спрямованістю освіти, домінуванням людського чинника та високою соціальною відповідальністю результатів управлінських рішень.

Управлінська професійна діяльність керівника ЗВО має цілеспрямований характер і спрямована на координацію діяльності всіх учасників освітнього процесу, забезпечення якості освітньої та наукової діяльності, розвиток кадрового потенціалу й формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі. Її кінцевою метою є не лише підтримання стабільного функціонування закладу, а й забезпечення його динамічного розвитку в умовах постійних змін [1].

Важливою характеристикою управлінської діяльності сучасного керівника є її здійснення в умовах невизначеності та підвищеного ризику. Як зазначає В. Гладкова, управлінська діяльність у сучасному освітньому середовищі

супроводжується дефіцитом або надлишком інформації, непередбачуваністю зовнішніх впливів і зростанням відповідальності за прийняті рішення, що зумовлює їх імовірнісний характер [2]. За таких умов від керівника вимагається здатність до стратегічного мислення, професійної мобільності, гнучкості та готовності брати на себе відповідальність.

Структурно управлінська професійна діяльність керівника ЗВО реалізується через систему базових управлінських функцій, до яких належать аналіз, планування, організація, мотивація та контроль. Сукупність цих функцій утворює цілісний управлінський цикл, що забезпечує узгодженість стратегічних і оперативних рішень та ефективність управлінського впливу [4].

Ефективність управлінської діяльності значною мірою визначається рівнем професійної компетентності керівника. У наукових дослідженнях професійна компетентність розглядається як інтегральна характеристика особистості, що виявляється у здатності результативно виконувати професійні функції в реальних умовах діяльності. Професіоналізм керівника закладу освіти поєднує сформовані професійні компетенції та особистісний потенціал подальшого професійного зростання [2]. У структурі компетентності керівника ЗВО виокремлюють управлінські, предметні та інноваційні складники, які забезпечують здатність до організації колективної діяльності, прийняття управлінських рішень і впровадження змін.

Таким чином, управлінська професійна діяльність керівника закладу вищої освіти є складним системним феноменом, що поєднує управлінські функції, професійну компетентність та особистісно-професійні якості керівника. В умовах автономії, цифровізації, воєнного стану та соціальної невизначеності ефективність управління значною мірою залежить від здатності керівника приймати обґрунтовані рішення, координувати діяльність учасників освітнього процесу та забезпечувати стратегічний розвиток закладу. Це зумовлює необхідність цілеспрямованого розвитку управлінської професійної компетентності керівника закладу вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Блохіна І. О. Морально-етична складова управлінської діяльності керівника ВНЗ. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2009. Вип. 1. С. 57–60.
2. Гладкова В. М. Управлінська діяльність керівника закладу освіти в умовах невизначеності. *Імідж сучасного педагога*. 2023. Вип. 5(212). С. 38–46. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5\(212\)-38-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5(212)-38-46) (дата звернення: 10.11.2025).
3. Друкер П. Ф. Ефективний керівник. Київ : КМ-БУКС, 2019. 288 с.
4. Кужда Т. І. Основи менеджменту для студентів спеціальності 275 «Транспортні технології» : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені І. Пулюя, 2017. 78 с.